ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ក្រឹត្យ-ច្បាប់

ក្រឹត្យ-ច្បាប់ លេខ ៣៨ ក្រ.ច

ស្តីពី

កិច្ចសន្យានិងការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រឹត្យលេខ ០៤ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៨២
- បានឃើញច្បាប់ ស្តីពីអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី នៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ដែលប្រកាសអោយប្រើតាមក្រឹត្យលេខ ០៣ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភ : ឆ្នាំ ១៩៨២
- បានឃើញច្បាប់ ស្តីពីការចាត់តាំងអង្គការតុលាការ និងអយ្យការ ដែលប្រកាសអោយប្រើតាមក្រឹត្យលេខ ០២ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភ។ ឆ្នាំ ១៩៨២
- បានឃើញច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតតុលាការកំពូល និងមហាអយ្យការអមតុលាការប្រជាជនកំពូល ដែលប្រ-កាសអោយប្រើតាមក្រឹត្យលេខ ២៨ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨៥
- បានឃើញក្រឹត្យ ច្បាប់លេខ ៣៤ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៨៧ ស្តីពីការចាត់តាំង និងសកម្ម-ភាពរបស់តុលាការកំពូល និងមហាអយ្យការអមតុលាការប្រជាជនកំពូល
- បានឃើញក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ០៧ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- តាមសំណើរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

សំរេច

ជំពូកទី ១

ស្តីអំពីកិច្ចសន្យា

ផ្នែកទី : ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

កិច្ចសន្យា គឺជាឆន្ទៈព្រមព្រៀងរវាងបុគ្គលពីរនាក់ ឬច្រើននាក់ដើម្បីបង្កើតកែប្រែ ឬរំលត់កាតព្វកិច្ចមួយ ឬច្រើនដែលទាក់ទិននឹងខ្លួន ។

ក្នុងអត្ថន័យខាងលើ បុគ្គលអាចជារូបវន្តបុគ្គល ឬជានីតិបុគ្គល ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

នីតិបុគ្គល អាចធ្វើកិច្ចសន្យាតាមរយៈបុគ្គលដែលជាតំណាងរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២.-

កិច្ចសន្យាទាំងឡាយត្រូវរួមចំណែកក្នុងការផ្សារភ្ជាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គល និងផលប្រយោជន៍សង្គម ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យា ត្រូវសហការនឹងគ្នាក្នុងបរិយាសទុកចិត្ត ស្មោះត្រង់នឹងគ្នា អនុវត្តសមស្របនឹងគោលការណ៍សីលធម៌សង្គម ហើយជាពិសេស កំចាត់ចោលនូវគំនិត "មនុស្សជិះជាន់មនុស្ស" ។

ផ្នែកទី ២ : សុពលភាព និងទម្រង់នៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា ៣.-

កិច្ចសន្យាទាំងឡាយនឹងយកជាការបាន លុះណាតែកាតព្វកិច្ចដែលកើតអំពីកិច្ចសន្យានោះ :

- កើតចេញពីការព្រមព្រៀងដោយពិតប្រាកដ និងដោយសេរី
- កើតចេញពីជនដែលមានសមត្ថភាពចុះកិច្ចសន្យា
- មានវត្ថុមួយដែលជាក់លាក់ ដែលអាចធ្វើកើត និងដែលស្របច្បាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬទំនៀមទំលាប់ដ៏ល្អប្រពៃ ។

មាត្រា ៤.-

កិច្ចសន្យា អាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។ ច្បាប់អាចកំណត់អោយមានទម្រង់មួយជាក់លាក់ក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ។ កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនបានធ្វើតាមទម្រង់ដែលច្បាប់បានកំណត់ ត្រូវទុកជាមោឃៈ លើកលែងតែមានបទបញ្ញត្តិនៃវិធានច្បាប់ណាមួយកំណត់ផ្ទុយពីនេះ ។

កិច្ចសន្យាគ្រប់ប្រភេទ ស្តីពីប្រាក់ ឬវត្ថុដែលមានចំនួន ឬមានតម្លៃលើសពីប្រាំពាន់រៀលត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

ផ្នែកទី ៣ : មោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា ៥.-

ត្រូវទុកជាមោឃៈដាច់ខាត :

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនស្របនឹងច្បាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬទំនៀមទំលាប់ដ៏ល្អប្រពៃ ។
- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនស្របនឹងផលប្រយោជន៍សង្គម ឬមិនស្របនឹងគោលការណ៍សីលធម៌សង្គម ។
- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមានតាវកាលិក "កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យា" មិនអាចធ្វើកើត ។

មាត្រា ៦.-

អាចទុកជាមោឃៈបាន :

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនកើតចេញពីការព្រមព្រៀងដោយពិតប្រាកដ ឬដោយសេរី ។
- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលកើតចេញពីបុគ្គលគ្មានសមត្ថភាពចុះកិច្ចសន្យា ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ៧.-

មិនអាចចាត់ទុកថា មានការព្រមព្រៀងត្រឹមត្រូវទេ កាលណាការព្រមព្រៀងនោះធ្វើដោយការភ័ន្តច្រឡំ ដោយមានហិង្សា ឬដោយការបន្លំបោកប្រាស់ ។

មាត្រា ៨.-

ការភ័ន្តច្រឡំនឹងទៅជាមូលហេតុមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាបាន បើមានការភ័ន្តច្រឡំទៅលើសារជាតិនៃរបស់ដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យា ។

ការភ័ន្តច្រឡំទៅលើបុគ្គល មិនអាចចាត់ទុកជាមូលហេតុមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាបានឡើយលើកលែងតែបុគ្គលនោះជាមូលហេតុចម្បងនៃកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ៩.-

ហិង្សានឹងទៅជាមូលហេតុមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាបាន កាលណាហិង្សានោះជាការគំរាមកំហែង បង្ខិតបង្ខំតាមផ្លូវកាយ ឬផ្លូវចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅលើភាគីណាមួយ ឬទៅលើប្តី ឬប្រពន្ធ បុព្វញាតិ ឬបច្ឆាញាតិណាមួយរបស់ភាគីនោះ ។

មាត្រា ១០.-

ការបន្លំបោកប្រាស់ ជាមូលហេតុមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា កាលណាមានឧបាយកល អំពើបញ្ឆោត អំពើបន្លំភូតភរប្រព្រឹត្តដោយភាគីណាមួយ ដែលជាហេតុបញ្ជាក់ច្បាស់ថា បើគ្មានកិច្ចកលទាំងនោះទេ ភាគីម្ខាងទៀតប្រាកដជាមិនធ្វើកិច្ចសន្យានោះឡើយ ។

មាត្រា ១១.-

កាលណានៅពេលចុះកិច្ចសន្យា ភាគីណាមួយឆ្លៀតទាញយកផលប្រយោជន៍ពីស្ថានភាពរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ធ្វើកិច្ចសន្យាដោយមានចំណេញច្រើនមិនសមស្របមកលើខ្លួន ភាគីរងគ្រោះអាចប្តឹងបដិសេធកិច្ចសន្យានោះបានជានិច្ច ។

មាត្រា ១២.-

នៅពេលចុះកិច្ចសន្យា កាលណាមានភាពខុសគ្នា មិនសមស្របរវាងតម្លៃនៃតាវកាលិក និងតម្លៃតាវកាលិកតបវិញ ភាគីរងគ្រោះអាចប្តឹងបដិសេធកិច្ចសន្យាបាន ក្នុងលក្ខណៈដែលខ្លួនពុំដែលមានបំណងធ្វើអំណោយទេនោះ ។

មាត្រា ១៣.-

ភាគីដែលដោះសារ សំអាងថា ខ្លួនបានចុះកិច្ចសន្យាដោយមានការភ័ន្តច្រឡំ ដោយមានហិង្សា ឬដោយមានការបន្លំបោកប្រាស់ ដើម្បីមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវជូនភស្តុតាងអំពីរឿងនេះ ។

មាត្រា ១៤.-

ជនទាំងឡាយដែលមានអាយុគ្រប់ ១៨ឆ្នាំ អាចធ្វើកិច្ចសន្យាបានគ្រប់ពេលវេលា លើកលែងតែជនគំហាត់ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ១៥.-

អនីតិជន អាយុតិចជាង ១៨ ឆ្នាំ មិនអាចធ្វើអោយកើតសិទ្ធិ ឬករណីយកិច្ចនានា ជាពិសេស មិនអាចចុះកិច្ចសន្យា ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ខ្លួនបានឡើយ ។

កិច្ចសន្យាដែលធ្វើដោយអនីតិជន គ្មានការយល់ព្រមជាបឋមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ខ្លួននឹងអាចយកទៅអនុវត្តបាន លុះត្រាតែអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់ឯកភាពលើកិច្ចសន្យានោះ ក្រោយពេលដែលអនីតិជន បានចុះកិច្ច-សន្យានោះរួច ។

ប៉ុន្តែ ចំពោះកិច្ចសន្យាទាំងឡាយណា ធ្វើដោយអនីតិជនសំរាប់បំពេញការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃនោះមិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់នៃអនីតិជននោះឡើយ ។

មាត្រា ១៦.-

គូសន្យានៃអសមត្ថជន មិនអាចដោះសា ដើម្បីគេចកែពីកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យា ដោយសំអាងថា រូបជនដែលចុះកិច្ចសន្យាជាមួយនឹងខ្លួននោះជាអសមត្ថជន បានឡើយ ។

មាត្រា ១៧.-

កិច្ចសន្យាទាំងឡាយ ត្រូវមានជាវត្ថុស្ថិតក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ។ វត្ថុនោះត្រូវចែងអោយប្រាកដ ដោយឡែកពីគ្នា តាមប្រភេទ តាមបរិមាណ និងតាមគុណភាព ។

វត្ថុដែលនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ក៏អាចជាវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបានដែរ ។ ប៉ុន្តែកិច្ចសន្យាលក់មរតក ដែលមានម្ចាស់នៅរស់ពុំអាចធ្វើបានឡើយ ទោះបីម្ចាស់មរតកនោះយល់ព្រមផងក៏ដោយ ។

មាត្រា ១៨.-

ជនគ្រប់រូប អាចនឹងប្តឹងសុំមោឃភាពដាច់ខាតនៃកិច្ចសន្យាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥ បានគ្រប់ពេលវេលា ។

មាត្រា ១៩.-

ក្នុងករណីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា បណ្តាលមកពីមូលហេតុអសមត្ថភាព ការភ័ន្តច្រឡំ ហិង្សា ឬការបន្លំបោកប្រាស់ ការសុំមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានេះ អាចនឹងធ្វើបានដោយភាគីរងគ្រោះ ឬដោយជនទាំងឡាយណាដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ ក្នុងការសុំមោឃភាពនោះ ។

ភាគីរងគ្រោះ ឬជនដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ក្នុងការសុំមោឃភាព ត្រូវអោយដំណឹងទៅភាគីម្ខាងទៀត ។ ភាគីដែលទទួលដំណឹងត្រូវឆ្លើយតបជាបន្ទាន់ ។ ក្រោយពេលអោយដំណឹង ភាគីរងគ្រោះ ឬជនដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ក្នុងការសុំមោឃភាព អាចប្តឹងសុំមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានោះក្នុងរយៈពេល ១២ខែ យ៉ាងយូរ ។

មាត្រា ២០.-

សិទ្ធិសុំប្តឹងមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៩ ត្រូវរលត់ ប្រសិនបើក្រោយពីពេលប្តឹងសុំមោឃ-ភាពនោះមក ជនដែលមានសិទ្ធិប្តឹងនេះយល់ព្រមអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬសុំឈប់ប្តឹងវិញដោយលាយល័ក្ខអក្សរ អំពីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានោះ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ២១.-

ក្នុងករណីមានមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា ស្ថានភាពដែលមាននៅមុនពេលចុះកិច្ចសន្យាត្រូវមានឡើងវិញ ។

ផ្នែកទី ៤ : អានុភាព និងការបកស្រាយនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា ២២.-

កិច្ចសន្យាទុកជាច្បាប់របស់គូភាគី ។

កិច្ចសន្យានឹងអាចកែប្រែបាន លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមរបស់គូភាគី ។ កិច្ចសន្យាត្រូវយកទៅអនុវត្តដោយសុចរិត និងតាមបំណងនៃគូភាគី ។

កិច្ចសន្យាមានអានុភាពតែទៅលើភាគីនៃកិច្ចសន្យាតែប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២៣.-

កាលបើកិច្ចសន្យាធ្វើឡើងដោយមានន័យមិនច្បាស់ កិច្ចសន្យានោះត្រូវបកស្រាយតាមទម្លាប់ប្រើ ឬតាមទំនៀមទំលាប់នៃកន្លែងដែលកិច្ចសន្យានោះបានធ្វើ កុំអោយតែការបកស្រាយនោះផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះ ។

ក្នុងករណីសង្ស័យ កិច្ចសន្យាត្រូវបានបកស្រាយជាប្រយោជន៏នៃភាគីកូនបំណុល ។

មាត្រា ២៤.-

ភាគីកូនបំណុលនៃកិច្ចសន្យា មានកាតព្វកិច្ចសងដោយទ្រព្យសម្បត្តិជាចលនវត្ថុ និងអចលនវត្ថុ បច្ចុប្បន្ន និងអនាគត ។

ផ្នែកទី ៥ : អាជ្ញាយុកាលនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា ២៥.-

លើកលែងតែច្បាប់ចែងផ្សេងពីនេះ កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យាត្រូវផុតអាជ្ញាយុកាល កាលបើភាគីដើមបំណុលមិនប្តឹងទាមទារអោយអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា ឬបើគ្មានកំណត់ថ្ងៃទេ ត្រូវគិតពីថ្ងៃចុះកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ២៦.-

អាជ្ញាយុកាលត្រូវបានផ្អាកសិន កាលបើភាគីកូនបំណុលអវត្តមានពីលំនៅស្ថានហើយអវត្តមាននេះត្រូវបានរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ។

បណ្តឹងរបស់ភាគីដើមបំណុល ក៏ត្រូវផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃកិច្ចសន្យាដែរ ។

មាត្រា ២៧.-

កូនបំណុល ឬអ្នកធានា អាចនឹងលើកយកអាជ្ញាយុកាលមកតវ៉ាបាន ។ បើកូនបំណុល ឬអ្នកធានាពុំបានលើកយកអាជ្ញាយុកាលមកតវ៉ាទេ តុលាការប្រជាជន ត្រូវលើកជួសសាមីខ្លួន ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ២៨.-

ភាគីកូនបំណុល ឬអ្នកធានាដែលបានបំពេញកាតព្វកិច្ចដែលផុតអាជ្ញាយុកាលរួចទៅហើយ ពុំអាចទាមទារយកចំនួនទឹកប្រាក់ ឬតម្លៃនេះយកវិញបានឡើយ ។

ផ្នែកទី ៦ : ការអនុវត្តកិច្ចសន្យា

មាត្រា ២៩.-

កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ត្រូវតែអនុវត្តយ៉ាងទៀងទាត់ និងត្រឹមត្រូវ ជាពិសេសអំពីបរិមាណ គុណភាព ទីកន្លែង និងរយៈពេលកំណត់ ។

មាត្រា ៣០.-

ភាគីនីមួយៗ នៃកិច្ចសន្យាគឺ :

- កូនបំណុល ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវធ្វើ
- ដើមបំណុល ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវទារ

មាត្រា ៣១.-

ភាគីដើមបំណុលមិនអាចត្រូវបានបង្ខំ :

- អោយទទួលយកវត្ថុផ្សេងពីវត្ថុដែលខ្លួនត្រូវបាននោះឡើយ ថ្វីត្បិតតែតម្លៃនៃវត្ថុបង្ខំអោយយកនោះស្មើ ឬលើសតម្លៃនៃវត្ថុដែលត្រូវបាន ។
- អោយព្រមទទួលយកការអនុវត្តមួយផ្នែកនៃកិច្ចសន្យា ។ ប៉ុន្តែដោយយោលទៅលើស្មារតីសុចរិត និងស្ថានភាពក្រលំបាករបស់ភាគីកូនបំណុល តុលាការប្រជាជនអាចអោយបន្តរយៈពេលអនុវត្ត និងបង្គាប់ឱ្យបង្អង់បណ្តឹងសិន ។ ក្នុងករណីពិសេសនេះ សេចក្តីសំរេចត្រូវតែដាក់មូលហេតុអោយបានច្បាស់លាស់ ហើយតុលា-ការប្រជាជនត្រូវប្រើអំណាចនេះដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុត ។

មាត្រា ៣២.-

ការអនុវត្តតាមកិច្ចសន្យា ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅនៅលំនៅឋានរបស់កូនបំណុលក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាពុំបានកំណត់កន្លែងផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៣៣.-

ក្នុងករណីគ្មានកំណត់រយៈពេលដើម្បីអនុវត្តកិច្ចសន្យា កូនបំណុលអាចសង ឬផ្តល់ទៅនៅពេលណាក៏បាន ហើយដើមបំណុលក៏អាចទារនៅពេលណាក៏បាន ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ជំពូកទី ២
អំពីកិច្ចសន្យាមួយចំនួន ដែលប្រើញឹកញាប់
ផ្នែកទី ១ : ការលក់

មាត្រា ៣៤.-

ការលក់ ជាកិច្ចសន្យាមួយដែលបុគ្គលម្នាក់មានកាតព្វកិច្ចផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុមួយ ឬសិទ្ធិណាមួយអោយទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀតដែលមានកាតព្វកិច្ច ត្រូវប្រគល់ប្រាក់ថ្លៃវត្ថុ ឬសិទ្ធិនោះមកវិញ ។

មាត្រា ៣៥.-

ត្រូវទុកជាមោឃៈ :

- ការលក់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ
- ការលក់វត្ថុពីប្តីអោយទៅប្រពន្ធ ឬពីប្រពន្ធអោយទៅប្តី
- ការលក់វត្ថុអវិភាគ"ដែលបំបែកពីគ្នាមិនបាន" ដោយសហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ដោយគ្មានបានទទួលការព្រមព្រៀងពីសហកម្មសិទ្ធិករឯទៀត ។

១-កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកលក់ :

មាត្រា ៣៦.-

អ្នកលក់ត្រូវរក្សាវត្ថុអោយបានល្អរហូតដល់ថ្ងៃកំណត់ ដើម្បីអាចបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះ ។

មាត្រា ៣៧.-

អ្នកលក់ត្រូវចៀសវាងកុំផ្លាស់ប្តូរ កែប្រែវត្ថុតាមរបៀបណាក៏ដោយ ចាប់តាំងពីថ្ងៃលក់រហូតដល់ថ្ងៃប្រគល់វត្ថុ ។

មាត្រា ៣៨.-

អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីការអន្តរាយដែលបណ្តាលឡើងដល់វត្ថុនោះរហូតដល់ថ្ងៃដែលត្រូវប្រគល់ ។ ការលក់អាចរំលាយចោលបាន ប្រសិនបើវត្ថុដែលលក់នោះបាត់ ឬខូចខាតច្រើន មុនពេលប្រគល់ ឬក្នុងករណីដែលអ្នកលក់រកវត្ថុដូចគ្នាមកជំនួសមិនបាន ។ ប្រសិនបើការលក់ត្រូវរំលាយ អ្នកលក់ត្រូវបង់ជំងឺចិត្តអោយអ្នកទិញចំពោះការបាត់វត្ថុ ឬការខូចខាតវត្ថុបណ្តាលមកពីកំហុសរបស់អ្នកលក់ ។

មាត្រា ៣៩.-

អ្នកលក់ត្រូវប្រាប់អ្នកទិញនូវគុណភាពជាសារវ័ន្តនៃវត្ថុ ព្រមទាំងស្ថានភាពទាំងឡាយសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងវត្ថុនោះ ជាពិសេសប្រាប់អំពីសិទ្ធិដែលអ្នកដទៃមានលើវត្ថុនោះ ឬអំពីបន្ទុកដែលមានលើវត្ថុនោះ ។ ម៉្យាងទៀតអ្នកលក់ក៏ត្រូវប្រគល់ដល់ដៃអ្នកទិញនូវឯកសារទាំងឡាយទាក់ទងនឹងស្ថានភាពទាំងនោះ ។

មាត្រា ៤០.-

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

អ្នកលក់ត្រូវប្រគល់ពុំមែនតែវត្ថុដើមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវប្រគល់ផល ឬវត្ថុវាយរងទាក់ទងនឹងវត្ថុដើមទៀតផង ។

ក្នុងរឿងលក់អចលនវត្ថុ ការប្រគល់ប័ណ្ណនៃអចលនវត្ថុ ទុកជាការប្រគល់អចលនវត្ថុដោយត្រឹមត្រូវ ។ ប្រាក់ចំណាយក្នុងការប្រគល់វត្ថុត្រូវធ្លាក់មកលើអ្នកលក់ ប្រសិនបើគ្មានចែងផ្សេងពីនេះនៅក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទេនោះ ។

មាត្រា ៤១.~

ចំពោះអចលនវត្ថុ ការផ្ទេរសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់អោយទៅអ្នកទិញទុកជាត្រឹមត្រូវបាន លុះត្រាតែសំបុត្រលក់នោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ និងប្រថាប់ត្រា ។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលសំបុត្រនោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ និងប្រថាប់ត្រា តតិយជនជំទាស់លែងបាន ។

ចំពោះអចលនវត្ថុ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទុកជាត្រឹមត្រូវបាន ហើយតតិយជនក៏ជំទាស់លែងបាន ចាប់តាំងពីពេលដែលប្រគល់វត្ថុនោះដល់ដៃអ្នកទិញ លើកលែងតែការលក់ត្រូវធ្វើជាសំបុត្រមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ។ ក្នុងករណីខាងក្រោយនេះ តតិយជនជំទាស់លែងបាន ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលសំបុត្រនោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ។

មាត្រា ៤២.~

អ្នកលក់ពុំទទួលខុសត្រូវចំពោះវិការៈដែលមើលឃើញពីក្រៅទេ ប៉ុន្តែត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះវិការៈដ៏កំបាំងដែលមានមុនពេលលក់ ។

បើអ្នកទិញមានភស្តុតាងថា វិការៈនោះមានមុនពេលលក់ អ្នកទិញអាចទាមទារអោយរំលាយការលក់នោះចោល ឬក៏បន្ថយថ្លៃបាន ។ ទោះនឹងលែងទិញក្តី ទោះនឹងទាមទារអោយបន្ថយថ្លៃក្តី អ្នកទិញត្រូវតវ៉ាក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំចាប់ពីថ្ងៃប្រគល់វត្ថុ ។ បើមិនតវ៉ាក្នុងរយៈពេលមួយនេះទេ ការនៅស្ងៀមរបស់ខ្លួនទុកជាការយល់ព្រម ។

មាត្រា ៤៣.~

អ្នកលក់ត្រូវធានាដល់អ្នកទិញ ចំពោះការរំខានណាដែលតតិយជនគំរាមថានឹងប្តឹងអោយដកហូតវត្ថុអ្នកទិញ ។ សេចក្តីគំរាមថា ប្តឹងអោយដកហូតនោះកើតឡើងក្នុងគ្រាដែលតតិយជនទាមទារអោយអ្នកទិញទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើវត្ថុនោះ។

មាត្រា ៤៤.~

ខណៈណាដែលមានតតិយជនគំរាមថានឹងប្តឹងអោយដកហូត អ្នកទិញអាចទៅហៅអ្នកលក់អោយមកធានារ៉ាប់រងភ្លាមបាន ។ ខណៈនោះអ្នកលក់ត្រូវបញ្ចេញប័ណ្ណរបស់ខ្លួនប្រើគ្រប់មធ្យោបាយ ដើម្បីអោយតតិយជនលែងប្តឹងទៅវិញ ឬក៏អោយ បានឈ្នះតតិយជននោះតាមអំណាចសាលក្រមរបស់តុលាការ ។

មាត្រា ៤៥.~

បើអ្នកលក់ដែលអ្នកទិញបានហៅអោយធានារ៉ាប់រងជួសខ្លួនរំងាប់សេចក្តីដែលតតិយជនប្រកាន់នោះបាន អ្នកទិញមិនត្រូវបានជំងឺចិត្តអ្វីឡើយ ។ បើអ្នកលក់រំងាប់សេចក្តីរំខាននោះមិនបានទេ ការប្តឹងផ្តល់ក៏ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅតាមដំណើរ ។

មាត្រា ៤៦.~

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

បើតុលាការកាត់សេចក្តីអោយដកហូតវត្ថុ អ្នកលក់ត្រូវបង្វិលថ្លៃទាំងអស់ដែលខ្លួនបានទទួលអោយអ្នកទិញវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកលក់ត្រូវចេញជំងឺចិត្តផង នៅក្នុងជំងឺចិត្តនោះត្រូវគិតប្រាក់បង់ខាតក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា និងប្រាក់ចំណាយផ្សេងៗដែលអ្នកទិញគិតបញ្ចូលទៅក្នុងវត្ថុនោះ តាំងពីថ្ងៃលក់មក ។

មាត្រា ៤៧.-

បើអ្នកលក់ស្លាប់ កាតព្វកិច្ចនៃការទទួលរ៉ាប់រងត្រូវធ្លាក់ទៅលើទាយាទទាំងអស់នៃអ្នកលក់ ។

មាត្រា ៤៨.-

បើវត្ថុដែលលក់នោះ បានមកដោយអំពើល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬជាបទល្មើសមធ្យម អ្នកទិញកាលបើដឹងហើយ អាចនឹងទាមទារអោយរំលាយការលក់នោះវិញបាន ទោះបីគ្មានតតិយជនណាគំរាមកំហែងដកហូតវត្ថុនោះវិញក៏ដោយ ។

កិច្ចសន្យាដែលផ្ទុយពីសេចក្តីនេះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

មាត្រា ៤៩.-

ប្រសិនបើវត្ថុដដែល ហើយលក់អោយច្រើនទាក់តៗគ្នា អ្នកទិញក្រោយបង្អស់ត្រូវហៅអ្នកដែលលក់អោយខ្លួនមកធានារ៉ាប់រង ។ អ្នកលក់នេះនិងប្រកាន់អ្នកដែលលក់អោយខ្លួនតៗគ្នាទៅទៀតតាមត្រូវការ ។

២-កាតព្វកិច្ចនៃអ្នកទិញ

មាត្រា ៥០.-

អ្នកទិញត្រូវប្រគល់ប្រាក់នៅថ្ងៃ និងនៅទីកន្លែងដែលបានកំណត់ ។ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាពុំមានកំណត់ទីកន្លែង និងថ្ងៃដែលត្រូវប្រគល់ប្រាក់ទេត្រូវសន្មត់ថា ការប្រគល់ប្រាក់ត្រូវធ្វើនៅទីកន្លែង និងនៅពេលដែលប្រគល់វត្ថុ ។

មាត្រា ៥១.-

កិច្ចសន្យា អាចតម្រូវអោយអ្នកទិញបង់ប្រាក់នៃតម្លៃវត្ថុ ក្នុងករណីមានការប្រគល់យឺតយ៉ាវ ។ អត្រានៃការប្រាក់នោះ មិនអាចគិតអោយលើសពី ៥ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ ។

ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់អំពីការប្រាក់ទេ អ្នកទិញត្រូវចេញតែថ្លៃវត្ថុដែលចុះកិច្ចសន្យា ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលវត្ថុនោះបង្កើតជាផល ឬជាផលទុន ការប្រាក់ត្រូវគិតតាមអត្រាដែលច្បាប់កំណត់ ។

មាត្រា ៥២.-

បើអ្នកទិញបានទទួលវត្ថុហើយ ហើយមានគេប្រកាន់ថានឹងប្តឹងអោយដកហូតវត្ថុនោះវិញ អ្នកទិញអាចមិនទាន់បង់ថ្លៃវត្ថុនោះបាន ។ អ្នកទិញត្រូវប្រគល់ថ្លៃវត្ថុនោះទៅអោយអ្នកលក់កាលណាការរំខានបានត្រូវរំងាប់វិញហើយ ។

មាត្រា ៥៣.-

ដរាបណាអ្នកទិញមិនទាន់ចេញថ្លៃអោយ ដរាបនោះអ្នកលក់មានសិទ្ធិផ្អាកវត្ថុនោះទុកដែរ ។

មាត្រា ៥៤.-

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

បើដល់ថ្ងៃសន្មត់ហើយ អ្នកទិញមិនបានបង់ថ្លៃ អ្នកលក់អាចសុំរំលាយការលក់នោះវិញបាន ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនចង់ប្តឹងទាមទារថ្លៃនោះទេ ។ ដរាបណាភាគខ្លះនៃថ្លៃមិនទាន់សងអស់ ដរាបនោះអ្នកលក់អាចសុំរំលាយការលក់បាន ។

មាត្រា ៥៥.-

ការរំលាយការលក់តម្រូវអោយភាគីទាំងសងខាងនៃកាតព្វកិច្ចបង្វិលរបស់ដែលខ្លួនបានទទួលអោយគ្នាវិញ ។

អ្នកទិញត្រូវបង្វិលវត្ថុព្រមទាំងផល ឬផលទុនដែលខ្លួនបានយក ។

អ្នកលក់ត្រូវសងទៅអ្នកទិញវិញនូវប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានចេញក្នុងថ្លៃវត្ថុ ហើយត្រូវគិតការប្រាក់តាមអត្រាដែលច្បាប់កំណត់ តាំងពីថ្ងៃដែលបានសងថ្លៃមួយលើក ៗ។

ផ្នែកទី ២ : ការខ្ចីមានការប្រាក់

មាត្រា ៥៦.-

ការខ្ចីមានការប្រាក់ ជាកិច្ចសន្យាដែលបុគ្គលម្នាក់ប្រគល់ប្រាក់អោយទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀត ហើយបុគ្គលក្រោយនេះមានកាតព្វកិច្ចសងវិញដោយមានតម្លើងទឹកប្រាក់ទៅតាមពេលវេលានៃកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ៥៧.-

កិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។ កិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់អោយច្បាស់អំពីទីលំនៅរបស់គូភាគី ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលខ្ចី ចំនួនការប្រាក់រយៈពេលខ្ចី និងថ្ងៃសងវិញ ។ កូនបំណុលត្រូវចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យានោះ ។

មាត្រា ៥៨.-

បើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់ថ្ងៃសង និងមិនកំណត់ការប្រាក់ទេនោះ សន្មតថាគូភាគីព្រមព្រៀងចុះកិច្ចសន្យាសំរាប់រយៈពេលមួយឆ្នាំ ដោយគ្មានការប្រាក់ ។

មាត្រា ៥៩.-

នឹងអាចអោយយកការប្រាក់នៃប្រាក់ខ្ចីបាន លុះត្រាតែមានការព្រមព្រៀងនៃគូភាគីក្នុងកិច្ចសន្យា ។ អត្រានៃការប្រាក់មិនត្រូវអោយលើសពី ៥ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ លើកលែងតែមានបទបញ្ញត្តិថែងផ្ទុយពីនេះ ។

មាត្រា ៦០.-

ការប្រាក់ដែលអ្នកអោយខ្ចីបានយកលើសរហូតមកក្នុងពេលដែលជំពាក់ ត្រូវកាត់ដាក់ជាសំណងប្រាក់ដើម ។

បើអ្នកខ្ចីបានសងលើសពីប្រាក់ដើម និងការប្រាក់តាមច្បាប់កំណត់ អ្នកអោយខ្ចីនឹងត្រូវបង្ខំអោយសងប្រាក់ដែលខ្លួនបានយកលើសខុសច្បាប់នោះទៅអ្នកខ្ចីវិញ ព្រមទាំងតម្រូវអោយបង់ការប្រាក់ផង គិតពីថ្ងៃដែលបានសង ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកអោយខ្ចីត្រូវជាប់ចោទតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានថែមទៀត ។

មាត្រា ៦១.-

ការប្តឹងទារប្រាក់មុនពេលផុតកំណត់នៃកិច្ចសន្យាមិនអាចធ្វើបានទេ ។ ប៉ុន្តែបើអ្នកជំពាក់បំណុលស្លាប់ ប្រាក់ដែលជំពាក់នោះតម្រូវឱ្យទារភ្លាមបាន ហើយទាយាទនៃអ្នកស្លាប់ត្រូវកាត់មរតកសងជាមុនសិន រួចសឹមចែកមរតជាក្រោយ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ៦២.-

ដើមបំណុល ត្រូវប្រគល់សំបុត្រជំពាក់ ឬសំបុត្របញ្ជាក់អំពីការសងប្រាក់អោយកូនបំណុលនៅពេលកូនបំណុលសងប្រាក់ទៅខ្លួន ។

មាត្រា ៦៣.-

ការខ្ចីមានការប្រាក់ លើទ្រព្យសម្បត្តិចលនវត្ថុឯទៀត ត្រូវប្រតិបត្តិតាមបទបញ្ញត្តិកំណត់សំរាប់ការខ្ចីប្រាក់ដែរ ។

ផ្នែកទី ៣ : ការបញ្ចាំចលនវត្ថុ

មាត្រា ៦៤.-

ការបញ្ចាំអចលនវត្ថុ ជាកិច្ចសន្យាដែលកូនបំណុលយកទ្រព្យសម្បត្តិចលនវត្ថុរបស់ខ្លួនទៅទុកនៅដៃដើមបំណុលដើម្បីធានាសំណងបំណុល ។

ដើមបំណុលមានចលនវត្ថុនៅក្នុងដៃ មានសិទ្ធិយកប្រាក់សំណងដែលបានមកពីការលក់ចលនវត្ថុបញ្ចាំមុនដើមបំ-ណុលឯទៀត ។

មាត្រា ៦៥.-

កិច្ចសន្យាបញ្ចាំចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។ ទ្រព្យដាក់ធានាត្រូវបានប្រគល់ដល់ដៃនៃដើមបំណុល ទើបកិច្ចសន្យានោះទុកជាបានការ ។

កិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជំពាក់ និងវត្ថុដែលបញ្ចាំ អោយច្បាស់លាស់ ។

បើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់ថា ត្រូវមានការប្រាក់ទេ មិនកំណត់ពេលវេលាដែលត្រូវសងទេ បំណុលនេះត្រូវទុកអោយខ្ចីដោយឥតយកការប្រាក់ក្នុងកំណត់១ឆ្នាំគិតពីថ្ងៃដែលចុះកិច្ចសន្យានោះ ។ បំណុលនេះត្រូវទុកអោយខ្ចីដោយឥតការប្រាក់ក្នុងកំណត់១ឆ្នាំគិតពីថ្ងៃដែលចុះកិច្ចសន្យានោះ ។

មាត្រា ៦៦.-

ដើមបំណុលគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងវត្ថុបញ្ចាំតាមអំពើចិត្តរបស់ខ្លួនបានទេ ។ ដើមបំណុលមានករណីយកិច្ចទុកវត្ថុនោះឱ្យបានគង់វង់ និងថែរក្សាឱ្យបានល្អ ។ ក្នុងករណីដែលវត្ថុបញ្ចាំនោះត្រូវខូចខាត ឬបាត់បង់បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ខ្លួន ដើមបំណុលត្រូវជួសជុលសំណងវត្ថុបញ្ចាំនោះ ។

មាត្រា ៦៧.-

ប្រសិនបើគ្មានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យាជាលាយល័ក្ខអក្សរច្បាស់លាស់ទេ ដើមបំណុលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយយកវត្ថុបញ្ចាំនោះទៅប្រើប្រាស់ ឬទាញយកផលប្រយោជន៍ពីវត្ថុបញ្ចាំនោះបានទេ ។ ប៉ុន្តែដើមបំណុលត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយទទួលផលធម្មជាតិនៃវត្ថុបញ្ចាំនោះបាន ។ ផលនោះទុកជាអាទិ៍សំរាប់ចំណាយចាំបាច់ទាំងឡាយ ។

ប្រសិនបើដើមបំណុលប្រើវត្ថុបញ្ចាំនោះដោយរំលោភលើកិច្ចសន្យា កូនបំណុលអាចប្តឹងសុំដកវត្ថុបញ្ចាំមកវិញបាន ។

មាត្រា ៦៨.-

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ប្រសិនបើដើមបំណុលចាត់ចែងចំណាយវត្ថុបញ្ចាំដោយគ្មានបានទទួលការព្រមព្រៀងជាមុនពីកូនបំណុល នោះដើមបំណុលនឹងត្រូវជាប់ចោទតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។

មាត្រា ៦៩.-

កាលណាដល់ថ្ងៃកំណត់ ហើយសំណងក៏ត្រូវបានប្រគល់អោយគ្រប់ចំនួនរួចស្រេចនោះដើមបំណុលត្រូវប្រគល់វត្ថុបញ្ចាំទៅម្ចាស់ដើមវិញ ។ បើកូនបំណុលមិនទាន់សងគ្រប់ចំនួនទេ ដើមបំណុលនឹងរក្សាទុកវត្ថុដែលបញ្ចាំនោះសិនបាន ។

មាត្រា ៧០.-

ប្រសិនបើដល់ថ្ងៃកំណត់ ហើយកូនបំណុលមិនលោះ ដើមបំណុលអាចទាមទារតាមរយៈតុលាការប្រជាជនឱ្យលក់វត្ថុបញ្ចាំ ។ ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ ត្រូវសងទៅដើមបំណុលដែលបានទទួលបញ្ចាំវត្ថុនោះ ។ ប្រាក់សល់ពីនោះត្រូវប្រគល់អោយកូនបំណុល ឬដើមបំណុលឯទៀតដែលមានបំណុលដល់កំណត់ត្រូវសង ។

បើប្រាក់ថ្លៃលក់នោះមិនគ្រប់គ្រាន់នឹងសងបំណុលដែលបញ្ចាំវត្ថុនោះទេ កូនបំណុលត្រូវនៅជំពាក់បំណុលដែលនៅសល់តទៅទៀត ។

មាត្រា ៧១.-

ត្រូវទុកជាមោឃៈ កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលកំណត់អោយដើមបំណុលទៅជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុបញ្ចាំក្នុងករណីដែលកូនបំណុលមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ច ។

ផ្នែកទី ៤ : កិច្ចសន្យាសហាគ្រាស

មាត្រា ៧២.-

កិច្ចសន្យាសហាគ្រាស ជាកិច្ចសន្យាដែលបុគ្គលមួយទទួលបន្ទុកធ្វើការងារអ្វីមួយអោយបុគ្គលមួយទៀត ដោយយកថ្លៃសមស្របនឹងទំហំនៃការងារនោះ ។

មាត្រា ៧៣.-

ប្រសិនបើថ្លៃការងារមិនបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា តុលាការត្រូវវិនិច្ឆ័យកំណត់ថ្លៃទៅតាមទំលាប់នៃកន្លែងធ្វើការនោះ ។

មាត្រា ៧៤.-

ការងារត្រូវធ្វើអោយត្រឹមត្រូវតាមកិច្ចសន្យា ។ បើការងារនោះ មិនត្រូវតាមកំណត់ដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យាទេ អ្នកជួលអាច :

ក- ឬមួយមិនព្រមទទួលយកការងារនោះ ហើយក្នុងករណីនេះកិច្ចសន្យាអាចរំលាយបានដោយតម្រូវអោយអ្នកទទួលធ្វើ បង់ជម្ងឺចិត្តនិងសងសំណងខាតផ្សេងៗ ប្រសិនបើមានទៅអោយអ្នកជួល ។

ខ- ឬមួយតម្រូវអោយធ្វើការកែប្រែចាំបាច់ក្នុងរយៈពេលកំណត់ តាមការព្រមព្រៀងនៃគូភាគីដោយអ្នកទទួលធ្វើចេញប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីសំរួលតាមការកំណត់នៃកិច្ចសន្យាវិញ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

គ-ឬមួយព្រមទទួលយកការងារនោះដោយបញ្ចុះថ្លៃ ។

មាត្រា ៧៥.-

ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាកំណត់រយៈពេលដែលការងារត្រូវតែធ្វើអោយហើយក្នុងពេលណាមួយ ហើយបើការងារនោះធ្វើមិនហើយតាមពេលកំណត់ កិច្ចសន្យាអាចលុបចោលវិញដោយពុំទាន់គិតដល់ជម្ងឺចិត្តដែលអ្នកជួលអាចទាមទារបាន ។

ប៉ុន្តែប្រសិនបើការយឺតយ៉ាវបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ នោះអ្នកជួលពុំអាចទាមទារជម្ងឺចិត្តបានឡើយ ។

មាត្រា ៧៦.-

ប្រសិនបើអ្នកជួលបានសន្យាថានឹងបើកប្រាក់អោយមុនខ្លះ ឬវត្ថុធាតុដើមខ្លះអោយទាន់ពេលវេលា ហើយមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចតាមកិច្ចសន្យានោះអ្នកជួលពុំអាចលើកយកការយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តការងារមកសំអាង ដើម្បីបញ្ឈប់កិច្ចសន្យានោះបានឡើយ ។

អ្នកទទួលធ្វើអាចសំអាងលើការខាតបង់ពេលវេលារង់ចាំសម្ភារៈយូរ ដើម្បីលប់កិច្ចសន្យា ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកទទួលធ្វើត្រូវបានទទួលឈ្នួលសមស្របតាមការងារដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ។

មាត្រា ៧៧.-

អ្នកជួលអាចលប់ចោលកិច្ចសន្យាបានជានិច្ច នៅមុនពេលការងារធ្វើហើយជាស្ថាពរ ប៉ុន្តែត្រូវគិតថ្លៃការងារដែលបានធ្វើ គិតចំណាយផ្សេងៗ និងជម្ងឺចិត្តទៅអោយអ្នកទទួលធ្វើ ។

មាត្រា ៧៨.-

បើការងារអន្តរាយមុនពេលធ្វើរួច ដោយកំហុសនៃអ្នកទទួលធ្វើ ហើយអ្នកជួលបានបើកប្រាក់អោយមុន និងផ្តល់វត្ថុធាតុដើមអោយទៀត នោះអ្នកជួលមានសិទ្ធិទារសំណងស្មើនឹងការជួសជុលអន្តរាយ បណ្តាលមកពីការបាត់វត្ថុ និងចំណាយផ្សេងៗដែលខ្លួនបានចាយក្នុងការជួលធ្វើនោះ ។ ប៉ុន្តែបើការខូចខាតបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាត្រូវទទួលផលវិបាក ដោយពុំអាចប្តឹងទាមទារពីគ្នាបានឡើយ ។

មាត្រា ៧៩.-

អ្នកទទួលធ្វើការងារ ត្រូវទទួលខុសត្រូវខាងបទរដ្ឋប្បវេណីចំពោះជនដែលខ្លួនប្រើអោយធ្វើការងារនោះ ។

មាត្រា ៨០.-

កាលបើការងារសំរេចបានហើយ អ្នកទទួលធ្វើ អាចទារថ្លៃនៅពេលប្រគល់ការងារបាន ។

ការប្រគល់ថ្លៃការងារ ទុកជាការព្រមទទួលយកការងារដែលធ្វើរួច ។

មាត្រា ៨១.-

កាលបើក្រោយពីបានប្រគល់ការងារមក គុណវិបត្តិ ឬវិការៈដ៏កំបាំងណាមួយបានផុសឡើងបណ្តាលមកពីកំហុសនៃអ្នកទទួលធ្វើក្នុងពេលដែលធ្វើការងារនោះ កិច្ចសន្យាត្រូវរំលាយចោល ឬត្រូវបង្វិលថ្លៃឈ្នួលខ្លះមកអោយអ្នកជួលវិញ ឬក៏ការងារនោះត្រូវជួសជុលដោយបង់ខាតលើអ្នកទទួលធ្វើ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

អ្នកជួលអាចប្តឹងបានតែក្នុងករណីដែលវិការៈនោះលេចឡើងរយៈពេលដែលអ្នកទទួលធ្វើរ៉ាប់រងទទួលខុសត្រូវដូចមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ។ បើគ្មានចែងអំពីរយៈពេលរ៉ាប់រងទទួលខុសត្រូវកិច្ចសន្យាទេ អ្នកជួលអាចប្តឹងបានក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលបានទទួលការងារនោះមក ។

មាត្រា ៨២._

ចំពោះរូបវន្តបុគ្គល បើអ្នកទទួលធ្វើស្លាប់ កិច្ចសន្យានោះត្រូវរលាយ ។

ផ្នែកទី ៥ : កិច្ចសន្យាដឹកជញ្ជូន

មាត្រា ៨៣._

កិច្ចសន្យាដឹកជញ្ជូន ជាកិច្ចសន្យាដែលអ្នកដឹកជញ្ជូនសន្យាដឹកអ្នកដំណើរ ភារៈវត្ថុ ឬទំនិញពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត ដោយយកថ្លៃតាមការព្រមព្រៀង ឬតាមថ្លៃកំណត់របស់រដ្ឋ ។

មាត្រា ៨៤._

កាលណាអ្នកដឹកជញ្ជូនយឺតយ៉ាវក្នុងការប្រគល់យានដឹកជញ្ជូន អ្នកបញ្ជូនមានសិទ្ធិបញ្ឈប់កិច្ចសន្យា ហើយតម្រូវ :

- អោយសងប្រាក់ចំណាយក្នុងការលើកដាក់ និងប្រាក់ដែលបានបង់រួចហើយទៅអោយអ្នកដឹកជញ្ជូនផ្សេងទៀត ។
- អោយសងជួសជុលអន្តរាយ បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវ "ករណីបាត់ ឬខូចភារៈវត្ថុ ឬទំនិញដែលត្រូវដឹកជញ្ជូន ឬការចុះតម្លៃ បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវ " ។

មាត្រា ៨៥._

កាលណាអ្នកបញ្ជូនយឺតយ៉ាវក្នុងការលើកដាក់ភារៈវត្ថុ ឬទំនិញ អ្នកដឹកជញ្ជូនមានសិទ្ធិតំរូវអោយជួសជុលការបង់-ខាត និងបញ្ឈប់កិច្ចសន្យា ។

មាត្រា ៨៦._

អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីការបាត់បង់ ឬការខូចខាតលើវត្ថុដឹកជញ្ជូន ។ អ្នកដឹកជញ្ជូនក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបណ្តាលឡើងដល់អ្នកដំណើរក្នុងពេលដែលខ្លួនដឹកជញ្ជូនដែរ ។

អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវបានរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវខាងលើ ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ឬក្នុងករណីអ្នកដំណើរត្រូវរងគ្រោះដោយមកពីការធ្វេសប្រហែសរបស់ខ្លួន ។

បើភារៈវត្ថុ ឬទំនិញដែលត្រូវគេប្រគល់អោយដឹកជញ្ជូនអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវជួសជុលសំណងនៃភារៈវត្ថុ ឬទំនិញនេះ ។

មាត្រា ៨៧._

អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវធានាអំពីការខូចខាតលើវត្ថុ ប្រសិនបើការខូចខាតនោះមិនមែនបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ ឬវិបត្តិផ្ទាល់នៃវត្ថុនោះ ។ អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវទទួលខុសត្រូវជាពិសេសចំពោះការបាត់បង់ ឬការខូចខាត បណ្តាលមកពីការ

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ឃឹតយ៉ាវដោយគ្មានមូលហេតុសមស្របនៅពេលដឹកជញ្ជូន ។

មាត្រា ៨៨.-

បណ្តឹងសុំជួសជុលការខូចខាត ត្រូវធ្វើក្នុងរយៈពេល ១ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលម្ចាស់របស់បានដឹងថាបាត់ ឬខូចខាត ឬគិតពីថ្ងៃដែលអ្នកដំណើរបានទទួលរងគ្រោះ ។

ផ្នែកទី ៦ : កិច្ចសន្យានៃការផ្ញើទុក

មាត្រា ៨៩.-

កិច្ចសន្យានៃការផ្ញើទុក ជាកិច្ចសន្យាដែលជនម្នាក់ផ្ញើអចលនវត្ថុណាមួយនឹងជនម្នាក់ទៀតអោយរក្សាទុក ដោយឥតយកឈ្នួល ឬយកឈ្នួលហើយអោយប្រគល់វត្ថុនោះ ទៅជនយកមកផ្ញើនោះវិញ ឬប្រគល់អោយជនណាដែលអ្នកផ្ញើប្រាប់ឈ្មោះមកយ៉ាងច្បាស់តាមពេលដែលសន្មត ឬនៅពេលដែលទារយកវត្ថុនោះវិញ ។

មាត្រា ៩០.-

តាមគោលការណ៍ បើកិច្ចសន្យាមិនបានចែងអំពីឈ្នួលទេ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនត្រូវបានឈ្នួលឡើយ ។

មាត្រា ៩១.-

អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវរក្សាបញ្ញើអោយគង់ ហើយត្រូវប្រគល់អោយវិញនៅពេលដែលបានសន្មត់ ឬនៅពេលដែលអ្នកផ្ញើមកយក ។

អ្នកទទួលបញ្ញើ គ្មានយកបញ្ញើទៅប្រើប្រាស់ទេ បើគ្មានការអនុញ្ញាតពីអ្នកផ្ញើ ។

មាត្រា ៩២.-

អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវទទួលខុសត្រូវលើការខូចខាត ឬ ការបាត់បង់នៃបញ្ញើដែលបានកើតឡើងដោយកំហុសរបស់ខ្លួន ។

បើបញ្ញើអន្តរាយ ឬបាត់ដោយករណីប្រធានសក្តិ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនត្រូវសងទេ ។

មាត្រា ៩៣.-

បើផ្ញើមានឈ្នួល ហើយបញ្ញើនោះត្រូវអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវសង ។

បើផ្ញើឥតឈ្នួល ហើយបញ្ញើត្រូវអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកទទួលបញ្ញើមិនត្រូវសងទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា ខ្លួនមានការប្រុងប្រយ័ត្នដែរក្នុងការរក្សាបញ្ញើនោះ ។

ប៉ុន្តែម្ចាស់សណ្ឋាគារ ម្ចាស់តៀម ម្ចាស់ភោជនាគារ ត្រូវទទួលសងទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដែលមកស្នាក់អាស្រ័យក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ខ្លួន បានផ្ញើទ្រព្យនោះក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ខ្លួន ហើយត្រូវអន្តរាយដោយចោរកម្ម ។

ផ្នែកទី ៧ : កិច្ចសន្យានៃការអោយខ្ចីប្រើ

មាត្រា ៩៤.-

ការអោយខ្ចីប្រើ គឺគ្មានយកប្រាក់ ឬយកឈ្នួលអ្វីទេ ។ អ្នកដែលអោយវត្ថុណាមួយទៅគេខ្ចីប្រើ នៅតែជាកម្មសិទ្ធិករ

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

នៃវត្ថុនោះដដែល ។

មាត្រា ៩៥.-

អ្នកខ្ចីមិនអាចលក់ ឬ ដូរវត្ថុ ឬ អោយវត្ថុនោះទៅតតិយជនខ្ចីប្រើដោយគ្មានការព្រមព្រៀងពីអ្នកឱ្យខ្ចីបានឡើយ ។

មាត្រា ៩៦.-

អ្នកខ្ចី ត្រូវប្រើប្រាស់វត្ថុនោះអោយល្អ ថែទាំបីដូចខ្លួនជាម្ចាស់វត្ថុ និងប្រើអោយសមស្របនឹងមុខការរបស់វា ។

អ្នកខ្ចីត្រូវទទួលរ៉ាប់រងចេញសោហ៊ុយក្នុងការថែទាំវត្ថុនោះ ។

មាត្រា ៩៧.-

បើវត្ថុនោះខូចខាត ឬបាត់ដោយករណីប្រធានសក្តិ អ្នកខ្ចីមិនត្រូវទទួលសងឡើយ ប៉ុន្តែបើការខូចខាត ឬការបាត់បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ខ្លួន អ្នកខ្ចីត្រូវទទួលសងតម្លៃវត្ថុនោះទៅអ្នកអោយខ្ចី ។

មាត្រា ៩៨.-

អ្នកខ្ចីត្រូវប្រគល់វត្ថុអោយទៅម្ចាស់វត្ថុវិញ នៅពេលដែលបានកំណត់ ។ បើកិច្ចសន្យាគ្មានបានកំណត់យ៉ាងណាទេ អ្នកអោយខ្ចីអាចទារយកវត្ថុរបស់ខ្លួនវិញក្នុងពេលណាក៏បាន ។

មាត្រា ៩៩.-

បើអ្នកខ្ចីយកវត្ថុទៅប្រើការក្រៅពីមុខការរបស់វា អ្នកអោយខ្ចីអាចទារវត្ថុរបស់ខ្លួនភ្លាមវិញបាន ថ្វីបើមិនទាន់ដល់រយៈពេលកំណត់ ។

ផ្នែកទី ៨ : កិច្ចសន្យានៃការជួល

មាត្រា ១០០.-

ការជួល ជាកិច្ចសន្យាដែលអ្នកជួលសន្យាថានឹងផ្តល់ទៅអោយអ្នកទទួលជួលនូវវត្ថុណាមួយ ដើម្បីប្រើប្រាស់ជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយតម្រូវអោយគិតថ្លៃនៃការជួលវត្ថុនោះអោយអ្នកជួល ។

វត្ថុដែលអាចជួលនោះ គឺវត្ថុជាអចលនវត្ថុ ឬជាចលនវត្ថុ ។

មាត្រា ១០១.-

កិច្ចសន្យានៃការជួល អាចកំណត់ ឬមិនកំណត់ក៏បាននូវរយៈពេលនៃការជួលក្នុងករណីដែលគ្មានកំណត់រយៈពេលនៃការជួល ចិរវេលានៃកិច្ចសន្យាមានកំណត់ ១២ឆ្នាំ យ៉ាងយូរ ។

កិច្ចសន្យានៃការជួលដែលមានកំណត់លើសពីមួយឆ្នាំត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រា ១០២.-

កាលបើកិច្ចសន្យានៃការជួលបានធ្វើដោយគ្មានសំបុត្រស្នាមហើយប្រសិនបើភាគីម្ខាងប្រកែក បន្ទាល់នៃការជួលនេះនឹងយកសំអាងសាក្សីមកបញ្ជាក់បាន លុះណាតែកិច្ចសន្យានៃការជួលនោះមានកំណត់ត្រឹមតែមួយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ១០៣.-

អ្នកជួលត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលមានសភាពនៅល្អអោយទៅអ្នកទទួលជួល ត្រូវចៀសវាង នូវអំពើទាំងពួងដែលនាំឱ្យរំខានដល់អ្នកទទួលជួលហើយត្រូវរ៉ាប់រងដល់អ្នកទទួលជួលអំពីការរំខានទាំងឡាយដែលបណ្តាលមកពីតតិយជនដែលទាមទារសិទ្ធិណាមួយលើវត្ថុជួលនោះ ដូចជាកម្មសិទ្ធិ ការបញ្ចាំជាដើម ។

មាត្រា ១០៤.-

អ្នកជួល ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវការជួសជុលធំៗចំពោះវត្ថុជួល លើកលែងតែច្បាប់ ឬកិច្ចសន្យាចែងផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា ១០៥.-

អ្នកទទួលជួល ត្រូវបង់ប្រាក់ថ្លៃឈ្នួល តាមកាលកំណត់ ត្រូវប្រើប្រាស់វត្ថុជួលអោយសមស្របនឹងមុខការនៃវត្ថុជួល និងតាមការកំណត់នៃកិច្ចសន្យា ត្រូវថែទាំវត្ថុនោះអោយបានគង់វង្ស ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវការជួសជុលបន្តិចបន្តួចដែលជាការជួសជុលធម្មតា លើកលែងតែច្បាប់ ឬកិច្ចសន្យាដែលចែងផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា ១០៦.-

នៅពេលចប់កិច្ចសន្យា អ្នកទទួលជួលត្រូវប្រគល់ទៅអោយអ្នកជួលវិញនូវវត្ថុជួលដែលត្រូវនៅមានសភាពល្អ គឺគ្មានការបាក់បែក គ្មានការខូចខាត ឬគ្មានការកែប្រែនៃវត្ថុនោះដែលបណ្តាលមកពីអំពើនៃអ្នកទទួលជួល ។

មាត្រា ១០៧.-

អ្នកជួលអាចរំលាយកិច្ចសន្យានៃការជួលបាន ប្រសិនបើអ្នកទទួលជួលមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬក៏យកវត្ថុនោះទៅប្រើប្រាស់ខុសអំពីការដែលត្រូវប្រើ ឬក៏ប្រើក្នុងការដែលនាំអោយអន្តរាយដល់វត្ថុនោះ ។

មាត្រា ១០៨.-

អ្នកទទួលជួល មិនអាចជួលវត្ថុអោយទៅអ្នកដទៃដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីអ្នកជួលឡើយ លើកលែងកិច្ចសន្យាចែងផ្ទុយពីនេះ ។

មាត្រា ១០៩.-

អ្នកទទួលជួលដែលបានជួលវត្ថុបន្ត ត្រូវនៅជាប់កាតព្វកិច្ចជាមួយនឹងអ្នកជួលដដែល ជាអាទិ៍អ្នកទទួលជួលត្រូវទទួលខុសត្រូវលើអ្នកទទួលជួលបន្តពីខ្លួន ចំពោះការមិនបង់ប្រាក់ថ្លៃឈ្នួល ការបែកបាក់ ការខូចខាតទាំងឡាយនៃវត្ថុជួលដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់អ្នកទទួលជួលបន្ត ។

មាត្រា ១១០.-

ចំពោះកិច្ចសន្យានៃការជួលសំរាប់ចិរវេលាគ្មានកំណត់ គូភាគីអាចនឹងរំលាយបាន លុះណាតែមានការអោយដំណឹងមុនមួយខែយ៉ាងតិច ឬពីរខែយ៉ាងយូរ ។

មាត្រា ១១១.-

ទោះអ្នកជួលស្លាប់ក្តី ក៏កិច្ចសន្យានៃការជួល ត្រូវតែអនុវត្តតទៅទៀត ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

បើអ្នកទទួលផលស្លាប់វិញ កិច្ចសន្យានៃការជួលនឹងលែងយកមកអនុវត្តបាន លុះណាតែទាយាទលែងចង់ជួលតទៅទៀត ។

ផ្នែកទី ៩ : កិច្ចធានាដោយបុគ្គល

មាត្រា ១១២.-

កិច្ចធានាដោយបុគ្គល ជាកិច្ចសន្យាមួយដែលតតិយជនម្នាក់ ហៅថា អ្នកធានាសន្យានឹងដើមបំណុលថា ខ្លួនទទួលបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុលជំនួសកូនបំណុល ប្រសិនបើកូនបំណុលនេះមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះដើមបំណុល ។ កិច្ចសន្យានេះ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រា ១១៣.-

បំណុលតែមួយ អាចមានអ្នកធានាច្រើនបាន ។

មាត្រា ១១៤.-

កិច្ចធានាណាមួយថែងអំពីកាតព្វកិច្ចដែលច្បាប់ទុកជាមោឃៈ កិច្ចធានានោះទុកជាអសារបង់ ។ ប៉ុន្តែបើមោឃភាពនោះមានមូលហេតុមកពីកូនបំណុលជាអនីតិជន កិច្ចធានានោះនៅទុកជាបានការដដែល ។

មាត្រា ១១៥.-

ដើមបំណុលអាចប្តឹងពីអ្នកធានាដំណាលគ្នា និងប្តឹងកូនបំណុលក៏បាន ឬប្តឹងក្រោយក៏បាន ។

មាត្រា ១១៦.-

ក្រោយពីមានសាលក្រមរបស់តុលាការប្រជាជន អ្នកធានាអាចទាមទារអោយដើមបំណុលអូសទ្រព្យកូនបំណុលលក់មុនសិន រួចសឹមសំរេចអូសទ្រព្យរបស់ខ្លួនជាក្រោយបាន ។

មាត្រា ១១៧.-

បើលក់ទ្រព្យរបស់នៃកូនបំណុលទៅហើយ បានប្រាក់មិនគ្រាន់នឹងសង បំណុលទាំងអស់នេះ អ្នកធានាត្រូវនៅជំពាក់ប្រាក់ដែលនៅខ្វះ ។

មាត្រា ១១៨.-

ក្នុងករណីមានអ្នកធានាច្រើននាក់ នោះអ្នកធានាម្នាក់ៗ ត្រូវជាប់ធានាបំណុលទាំងមូល ហាក់ដូចជាអ្នកធានាមានតែម្នាក់ ។ អ្នកធានាទាំងអស់ត្រូវរួបរួមគ្នាសងបំណុលទាំងនោះ ។

មាត្រា ១១៩.-

បើអ្នកធានាបានសងប្រាក់ជួសកូនបំណុលដែលខ្លួនធានាហើយ សិទ្ធិទាំងប៉ុន្មាននៃដើមបំណុលត្រូវបានទៅអ្នកធានាទាំងអស់ ។ អ្នកធានាមានសិទ្ធិទារអោយកូនបំណុលសងប្រាក់ដែលខ្លួនបានសងជួសមកវិញ ព្រមទាំងការប្រាក់ និងសោហ៊ុយបង់ខាតតាំងពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានសងជំនួស ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ១២០.-

កាលបើមានអ្នកធានាម្នាក់បានចេញប្រាក់សងជំនួសកូនបំណុល អ្នកធានានេះអាចប្តឹងទារសំណងបានពីអ្នកធានាដទៃទៀត ដែលត្រូវសងតាមចំណែករៀងៗខ្លួនក្នុងករណីកូនបំណុលស្ថិតនៅក្នុងអសាធនភាព ។

ជំពូកទី ៣

អំពីការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា

មាត្រា ១២១.-

ជនណាបានធ្វើអោយមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃដោយកំហុសរបស់ខ្លួន ជននោះត្រូវជួសជុលការខូចខាតនោះ ។

ទោះបីការខូចខាតកើតមកអំពីអំពើប្រព្រឹត្តដោយអចេតនា ដូចជាការធ្វេសប្រហែស ឬការខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការត្រួតមើល ថែទាំក៏ដោយ ក៏ជនល្មើសត្រូវតែជួសជុលការខូចខាតនោះដែរ ។

មាត្រា ១២២.-

ជនវិកលចរិក និងអនីតិជនអាយុតិចជាង ១៤ឆ្នាំ ជាអសមត្ថជន ។ ជនទាំងនេះមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលខ្លួនបានធ្វើអោយកើតឡើងដល់អ្នកដទៃឡើយ ។

មាត្រា ១២៣.-

ឳពុក ម្តាយ អ្នកអាណាព្យាបាល ព្រមទាំងជនផ្សេងៗ ទៀតដែលទទួលបន្ទុកត្រួតមើលអសមត្ថជន ត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះការខូចខាតដែលអសមត្ថជននោះបានធ្វើអោយកើតឡើង ។

មាត្រា ១២៤.-

អនីតិជនអាយុច្រើនជាង ១៤ឆ្នាំ ប៉ុន្តែមិនទាន់គ្រប់ ១៨ឆ្នាំ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលខ្លួនបានធ្វើដល់អ្នកដទៃ ។ ការជួសជុលការខូចខាតត្រូវអនីតិជននេះ និង ឳពុក ម្តាយ ឬអ្នកអាណាព្យាបាលនៃអនីតិជននោះទទួលខុសត្រូវរួម ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជននេះគ្មានប្រាក់ ឬទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីជួសជុលការខូចខាតនោះ ឳពុក ម្តាយ ឬអ្នកអាណាព្យាបាលត្រូវសងជួស ។

មាត្រា ១២៥.-

អង្គការរដ្ឋ អង្គការសង្គម អង្គការសមូហភាព សហគ្រាស ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មកររបស់ខ្លួន បានធ្វើអោយកើតឡើងក្នុងពេល ឬនៅពេលបំពេញភារកិច្ច របស់ជនទាំងនោះ ។

មាត្រា ១២៦.-

និយោជក ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ បណ្តាលមកពីនិយោជិតរបស់ខ្លួនក្នុងពេល ឬនៅពេលអនុវត្តការងារដែលនិយោជកបានប្រគល់អោយធ្វើ ។

មាត្រា ១២៧.-

កម្មសិទ្ធិករនៃសត្វ ឬជនដែលប្រើសត្វ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងដល់អ្នកដទៃដោយសារ

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

សត្វដែលនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ទោះបីអន្តរាយកើតឡើងនៅពេលសត្វវត់រួចក្តី ឬនៅពេលសត្វវង្វេងខ្ចាត់ភ្លាត់ក្តី ។

មាត្រា ១២៨.-

កម្មសិទ្ធិករ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងដល់អ្នកដទៃដោយសារទ្រព្យរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើការខូចខាតនោះបណ្តាលមកអំពីការខ្វះការថែទាំ ខ្វះការត្រួតពិនិត្យ ឬក៏ដោយសារសំណង់របស់ខ្លួនសង់មិនបានត្រឹមត្រូវល្អ ។

មាត្រា ១២៩.-

ប្រសិនបើការខូចខាតបណ្តាលមកពីជនប្រព្រឹត្តបទល្មើសច្រើននាក់ជនទាំងនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះជនរងគ្រោះ ។ ក្នុងករណីខ្លះតុលាការប្រជាជនអាចសំរេចសេចក្តីអោយបុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលបានធ្វើអោយមានការខូចខាត សងទៅជនរងគ្រោះតាមសមាមាត្រនៃការចូលរួមប្រព្រឹត្តរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១៣០.-

ជនដែលទទួលខុសត្រូវរួមជាមួយអ្នកទទួលខុសត្រូវឯទៀត ហើយបានសងជំនួសជនទាំងនេះ ជននោះមានសិទ្ធិទាមទារអោយជនទទួលខុសត្រូវឯទៀតសងមកខ្លួនវិញ ដោយគិតទៅតាមកំរិតនៃអំពើប្រព្រឹត្តដែលម្នាក់ៗ បានប្រព្រឹត្ត ។

មាត្រា ១៣១.-

អង្គការ ឬជនដែលបានទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ជនម្នាក់ទៀត អង្គការ ឬជននោះមានសិទ្ធិប្តឹងទារសំណងពីជនខាងក្រោយនេះវិញ ។

មាត្រា ១៣២.-

ក្នុងករណីដែលការខូចខាត បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ជនរងគ្រោះផងដែរនោះ ជនរងគ្រោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណែកនៃការខូចខាតនោះដែរ

មាត្រា ១៣៣.-

ជនដែលធ្វើអោយមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ នឹងអាចអោយរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវបាន ប្រសិនបើ :

១-ការខូចខាតបានកើតឡើងក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ។

២-ការខូចខាតបណ្តាលមកពីកំហុសទាំងស្រុងរបស់ជនរងគ្រោះ ។

មាត្រា ១៣៤.-

ប្រសិនបើការខូចខាតបានកើតឡើងដោយមានការព្រមព្រៀងពីជនរងគ្រោះហើយអំពើនោះគ្មានប៉ះពាល់ ឬគំរាមកំហែងដល់ប្រយោជន៍សង្គមទេនោះមិនត្រូវអោយមានការជួសជុលសំណងនៃការខូចខាតឡើយ ។

មាត្រា ១៣៥.-

បណ្តឹងសុំជួសជុលសំណងនៃការខូចខាត មានអាជ្ញាយុកាលកំណត់ ៣ឆ្នាំ ។

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

ជំពូកទី ៤

អំពីបទបញ្ញត្តិជាអវសាន

មាត្រា ១៣៦.-

កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលកើតឡើងមុនក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះហើយមិនអាចដោះស្រាយតាមក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះបាន នោះត្រូវដោះស្រាយតាមគោលនយោបាយរបស់បក្ស និងរដ្ឋ តាមសមធម៌ ឬតាមទំនៀមទំលាប់ និងប្រពៃណី ។

ដំណោះស្រាយនៃកិច្ចសន្យាខាងលើនេះមានកំណត់ ៥ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះចូលជាធរមាន ។

មាត្រា ១៣៧.-

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី តុលាការប្រជាជនកំពូល និងមហាអយ្យការ អមតុលាការប្រជាជនកំពូលត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្ត ក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះ តាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ។

មាត្រា ១៣៨.-

ក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះ មានអានុភាពគតិយុត្តិចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយ ជាសាធារណៈ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ.ថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៨៨

ជ.ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហេង សំរិន

ទទួលបន្ទុកអនុវត្ត

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និងត្រា

ហ៊ុន សែន

Downloaded from http://www.khmerlaws.com

Downloaded from http://www.khmerlaws.com